

Møte onsdag den 5. juni kl. 12

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 30):

1. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) (Innst. O. nr. 48 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 43 (2001-2002))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. m.m. (Innst. O. nr. 50 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 53 (2001-2002))
3. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø mv. (informasjon om ledige stillinger) (Innst. O. nr. 49 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 64 (2001-2002))
4. Innstilling fra kommunalkomiteen om midlertidig lov om fortrinnsrett og ventelønn for arbeidstakere ved Arbeidsforskningsinstituttet (Innst. O. nr. 55 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 73 (2001-2002))
5. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvist m.m. (Innst. O. nr. 52 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 46 (2001-2002))
6. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven (Innst. O. nr. 59 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 48 (2001-2002))
7. Referat

Presidenten: Representanten Inge Lønning vil framsette et privat lovforslag.

Inge Lønning (H): På vegne av representanten Ågot Valle og meg selv vil jeg fremsette forslag om endring i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) (Innst. O. nr. 48 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 43 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 306)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. m.m. (Innst. O. nr. 50 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 53 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 307)

S a k n r . 3

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø mv. (informasjon om ledige stillinger) (Innst. O. nr. 49 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 64 (2001-2002))

Sigvald Oppebøen Hansen (A) (ordfører for saka):

Dette lovendringsforslaget er ein konsekvens av at EØS-komiteen den 12. mai 2000 avgjorde å innlemme rådsdirektiv 1999/70/EF om mellombels tilsetjing.

Lovendringa går ut på å innføre ein ny § 55 G i arbeidsmiljølova om at arbeidsgivaren skal informere arbeidstakarane om ledige stillingar i verksemda. Med andre ord vil dette sikre at alle tilsette skal få informasjon om ledige stillingar. Regjeringa går her lenger enn kravet i direktivet, som berre krev dette for mellombels tilsette, og eg synest det er grunn til å gi Regjeringa honnør for det.

Eg vil presisere at denne lovendringa ikkje inneber førerett til ledige stillingar, men ei rein informasjonsplikt for arbeidsgivarane. Bakgrunnen for dette er å unngå diskriminering av mellombels tilsette i forhold til fast tilsette.

Vidare vil lovendringa setje rammer for ukritisk bruk av mellombelse tilsetjingar. I tillegg vil deltidstilsette gjennom den informasjonsplikta som nå blir gjennomført, ha ei større moglegheit til å utvide sin stillingsbrøk. Og det er positivt.

Komiteen helsar lovendringa velkommen og sluttar seg til dei endringane som er føreslegne. Eg registrerer at departementet definerer omgrepet «alle arbeidstakarar» til også å gjelde dei som er i omsorgspermisjon, og eg vil berre be statsråden om å stadfeste at dette også gjeld dei som er sjukmelde/langtidssjukmelde, at dei òg kjem inn under det samme omgrepet.

Statsråd Victor D. Norman: Det er en selvfølge at de som er sykmeldte og langtidssykmeldte, men som fortsatt er ansatt i bedriften, også omfattes av begrepet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.
(Votering, se side 308)

S a k n r . 4

Innstilling fra kommunalkomiteen om midlertidig lov om fortrinnsrett og ventelønn for arbeidstakere ved Arbeidsforskningsinstituttet (Innst. O. nr. 55 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 73 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 308)

S a k n r . 5

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister m.m. (Innst. O. nr. 52 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 46 (2001-2002))

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at ordføreren for saken har sete i Lagtinget, slik at Hans Kristian Hogsnes får ordet istedenfor ham.

Hans Kristian Hogsnes (H): Det er bred enighet i kommunalkomiteen om de viktige trekkene i forslagene til endringer i arbeidstvistloven og i lønnsnemndloven som ligger i Ot.prp. nr. 46. De foreslåtte endringer baserer seg på innstillingen fra Utvalget for tarifforhandlings-systemet, det som er mest kjent som Stabel-utvalget, i NOU 2001:14 «Vårens vakreste eventyr...?» fra april i fjor. Her er forhandlingsordningen og rammeverket for lønnsforhandlinger i kommunal, statlig og privat sektor nærmere analysert.

Forslaget til lovendringer innebærer endringer i arbeidstvistloven kapittel 8 om megling. Dette vil medføre en effektivisering av meglingsprosessen. Blant forslagene vil jeg nevne at arbeidstvistloven endres slik at meglingsmannen bare kan foreslå at meglingsforslag for flere fag kan regnes som en helhet dersom meglingsmulighetene er uttømt og tariffpartene ikke motsetter seg slik kobling.

Videre vil Riksmeklingsmannen gis mulighet til å harmonisere meglingsfristene i kommunesektoren og statlig sektor. Riksmeklingsmannen kan også delegere retten til å nedlegge forbud mot arbeidskamp til en annen meglingsmann. Videre lovfestes dagens praksis når det gjelder fastsetting av frist for å holde uravstemning over meglingsforslag, der fristen kan fastsettes av Riksmeklingsmannen i samråd med partene. Lovfesting blir det også av plikten til varsling av arbeidskamp etter at meglingsforslag er forkastet ved uravstemning.

Det kan også være grunn til å nevne at det foreslås endringer i lønnsnemndloven som innebærer en utvidelse av antallet medlemmer i Rikslønnsnemnda fra syv til ni når nemnden skal løse tvister etter arbeidstvistloven. Dette gir rom for at LO og NHO blir fast representert og vil sikre kontinuitet og bredt kunnskapsnivå i nemnden.

Derimot fremmes det ikke forslag, slik et flertall i Stabel-utvalget anbefalte, om rett for meglingsmannen til å påby organisasjonene å sende meglingsforslag til uravstemning blant medlemmene. Årsaken til dette er den sterke motstanden forslaget møtte i høringsrunden. Det fremmes heller ikke forslag om fredsplikt ved uravstemninger som partene selv beslutter skal gjennomføres – dette fordi partene legger slik fredsplikt til grunn i uravstemningssituasjoner.

Komiteen viser for øvrig til at Arbeidsrettens uavhengighet er et uomtvistelig prinsipp, både etter nasjonal rett og folkeretten, og komiteen er enig med departementet i

å endre arbeidstvistloven § 10 slik at Arbeidsrettens formann og nestformann blir embetsmenn.

Mer som en kuriositet kan jeg også få nevne at en samlet komite ber Regjeringen komme med forslag om å bytte ut titlene formann og nestformann med leder og nestleder i disse lovene og i eventuelle andre lover hvor titlene formann og nestformann fortsatt benyttes.

Med unntak av et forslag om en mindre endring i lovteksten er det en enstemmig kommunalkomite som råder Odelstinget til å vedta endringene i lov av 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister m.m.

Jeg tillater meg også å fremme forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti om en endring i § 35 nr. 7 tredje punktum, som skal lyde:

«Dersom avstemningsresultatet ikke foreligger innen fristen, anses meglingsforslaget som vedtatt.»

Presidenten: Hans Kristian Hogsnes har tatt opp det forslaget han refererte til.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Arbeidarpartiet stør i all hovudsak Regjeringa sitt forslag til endringar i arbeidstvistlova og lønnsnemndlova. Derfor har eg berre behov for eit etter måten kort inlegg for å kommentere eitt punkt som står omtala under 3.4 i innstillinga, og som er knytt til forslag til endring av § 35 nr. 7 tredje punktum.

Eg viser her til at departementet gjer framlegg om å innføre ein lovregel om at eit meklingsforslag skal sjåast på som vedteke dersom svarfristen ikkje blir halden. Dette går Arbeidarpartiet imot, ikkje på eit reint prinsipielt grunnlag, men fordi me ikkje kan sjå at dette spørsmålet er grundig nok utgreitt og grunnitt. Me kjem derfor til å stemme mot det punktet.

Torbjørn Andersen (FrP): Selv om det er et rimelig omfattende forarbeid som er gjort i denne sak, både gjennom en egen NOU og en egen proposisjon fra Regjeringens side, munner det hele ut i et noe heller magert forslagsmateriale fra Regjeringens side. Men kanskje er det like greit.

Fra Regjeringens side har man lyttet til flere av de innvendinger og synspunkter som er kommet fra partene i arbeidslivet. Således er det ikke blitt noen bemerkelsesverdige store endringer Regjeringen fremmer forslag om i det gjeldende lovverket denne gang.

Fremskrittspartiet er i all hovedsak enig i de vurderinger og de forslag som fremmes i Ot.prp. nr. 46. Fremskrittspartiet har selvsagt stor forståelse for at partene i arbeidslivet skal ha et overordnet ansvar i tariff- og lønnsforhandlingene for selv å komme fram til enighet i eventuelle tvister på dette området. Jeg vil bare for ordens skyld få understreke at Fremskrittspartiet selvsagt vil bevare streikeretten, og at vi selvsagt også er for full organisasjonsfrihet i arbeidslivet. Men jeg vil også få benytte denne anledningen til å understreke at etter Fremskrittspartiets syn bør retten til å være uorganisert være like sterk som retten til å være organisert, og at begge disse viktige forhold bør være lovfestet.

Fremskrittspartiet mener at de parter som streiker eller iverksetter lockout, selv har et stort og avgjørende ansvar for å løse eventuelle konflikter i arbeidslivssammenheng, gjennom forhandlinger og megling, altså før man eventuelt må gå til tvungen lønnsnemnd. Men Fremskrittspartiet mener allikevel at ingen organisasjon bør kunne kreve uforbeholden arbeidsnedleggelse av sine medlemmer ved en bedrift der det er flertall mot streik blant de ansatte. Fremskrittspartiet vil hevde at de respektive bedriftsklubber og ansatte ved en bedrift selv må kunne ha rett til å reservere seg mot å delta i landsomfattende streiker dersom det ikke er flertall for å streike ved den enkelte bedrift, og vi fremmer derfor forslag om dette.

Fremskrittspartiet mener også at det er fornuftig at Riksmeglingsmannen skal kunne påby å sende meglingsforslaget til uravstemning, og at det bør være fredsplikt i avstemningsperioden. Vi fremmer også forslag om dette.

Fremskrittspartiet mener dessuten at man bør vurdere streikeretten for spesielle grupper som har en spesiell maktposisjon eller er i en monopolsituasjon. Jeg vil også få legge til at vårt syn er at lønnsforhandlinger fortrinnsvis bør foregå i den enkelte bedrift, og ikke først og fremst sentralt. Bedriftsmessige og ikke bransjemessige lønnsforhandlinger vil ofte være bedre tilpasset virksomhetens inntjeningsevne og konkurransevne. Lokale forhandlinger er derfor en fordel for de ansatte ved at man på bedriftsnivå får en mulighet til bedre å ivareta sin egen arbeidsplass for fremtiden.

Avslutningsvis vil jeg få ta opp Fremskrittspartiets to forslag som er tatt inn i innstillingen.

Presidenten: Torbjørn Andersen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Karin Andersen (SV): SV er også i hovedsak fornøyd med den innstillingen som foreligger, bortsett fra når det gjelder ett forslag der vi deler Arbeiderpartiets syn.

Men i tilknytning til saken har SV, sammen med Senterpartiet, valgt å peke på noen problemstillinger som oppstår når man ser på hvilke kampmidler man har i arbeidslivet. Der er de norske og de svenske reglene noe forskjellige, og det kan slå veldig forskjellig ut. For den svenske ordningen er det slik at arbeidskampadgangen ikke er begrenset til hel eller ubetinget arbeidsnedleggelse. Det kan f.eks. være tidsbegrenset, rullerende streik, blokade av overtid, ansettelsesblokade og vegring av ikke-essensielle arbeidsoppgaver. Dette spørsmålet ble behandlet i Stabel-utvalget, der flertallet gikk inn for det som er dagens regel, mens et mindretall ønsket den svenske modellen.

Hvis man fikk til en slik løsning, ville det styrke arbeidskampredskapene. Det vi har sett, er at de aller fleste streiker, særlig de i offentlig sektor, blir stoppet veldig fort, rett og slett fordi man ikke er i stand til å stoppe arbeidet uten at liv og helse blir satt på spill. Det dreier seg om grupper – f.eks. hjelpepleiere og annet omsorgs- og helsepersonell – som absolutt hadde trengt noen muskler for å fremme sine interesser. Fordi arbeidskampen i disse

tilfellene nesten kun rammer tredjeperson, ser myndighetene seg svært ofte nødt til å stoppe dette med én gang – og i realiteten har disse gruppene da nesten ikke noe streikevåpen de kan bruke.

SV mener derfor at det hadde vært bra om man hadde fått sett på mer fleksible arbeidskampformer. Det er også en internasjonal trend at man er på vei vekk fra store, tradisjonelle streiker – der mange er involvert og alle taper mye – der man kunne greid å opprettholde arbeidskamp uten at man samtidig rammer tredjeperson på en slik måte som man gjør i dag. Derfor har SV fremmet et forslag om å få utredet dette nærmere. Det har vi ikke fått flertall for nå, men vi mener at dette er noe flere burde se på og ha interesse av.

I tillegg til dette har SV reist spørsmålet om streikeretten bør lovfestes. Vi har ikke fremmet forslag om det nå. Det er for tidlig. Men vi har varslet at det er et tema som vi mener bør drøftes nærmere, og at vi vil komme tilbake til dette i et eget forslag til høsten.

Da tar jeg opp det forslaget som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Karin Andersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar i komiteen): Stabel-utvalet med utgreiinga «Vårens vakreste eventyr ...?» analyserte forhandlingsordninga og rammeverket i kommunal, statleg og privat sektor. Forslaga frå Arbeidsrettsrådet frå 1996 vart vurderte, og enkelte endringar vart føreslegne.

Innst. O. nr. 52 viser at det er brei støtte for Regjerin- ga sine forslag til oppfølging. Det skulle vel elles berre mangla ettersom Regjeringa har valt å følgja opp på område med brei semje i utvalet, noko som synest naturleg. Saker som omhandlar partane i arbeidslivet, krev òg opp- bakking frå dei same partane.

Senterpartiet meiner, som SV, at det er grunn til å sjå nærare på dagens modell for bruk av streik. Vi har bak oss ei sak i Odelstinget tidlegare i vår der Regjeringa greip inn med tvungen lønnsnemnd. Då gjaldt det sjukepleiarstreiken. Sjukepleiarane streika som følgje av dei vilkåra dei fekk ved statleg overtaking av spesialisthelse- tenestene. Eit fleirtal av høyringsinstansane var i forkant av denne proposisjonen kritisk til bruken av tvungen lønnsnemnd og til at utvalet ikkje kom med forslag til endring av norsk praksis. Dagens modell gjer at grupper i dette samfunnet har avgrensa streikerett. Det gjeld helse- personell, politi og ingeniørar innan elforsyning. Prestane har fråskrive seg retten, men vi kan òg nemna andre grupper.

Eit mindretal i Stabel-utvalet reiser spørsmålet om å sjå nærare på den svenske modellen. I nabolandet vårt er arbeidskampen ikkje avgrensa til heil og full arbeidsned- legging. Tidsavgrensa, rullerande streik, blokade av overtid og tilsetjing samt vegring av ikkje-essensielle ar- beidsoppgåver er der ein utveg. Kanskje vil innføring av avgrensa kamptiltak auka forhandlingsviljen, og kanskje vil moglegheita for konflikter av denne typen påverka

forhandlingsløpet og innebera at partane i utgangspunktet er meir kompromissviljuge. Ei slik ordning fungerer i alle fall både i Finland og i Sverige, og det er òg andre land som vurderer ei endring. Vi ynskjer ein slik modell nærare utgreidd. Ei slik form for arbeidsnedlegging vil ikkje ramma tredjepart i same grad som full arbeidsnedlegging vil. Det kan innebera færre tapte arbeidsdagar, og det kan faktisk innebera kortare konfliktperiodar. Forslaget synest i dag berre å ha støtte frå SV og Senterpartiet. Eg vil likevel utfordra statsråden til å sjå nærare på det.

Statsråd Erna Solberg: Som kjent bygger forslagene fra odelstingsproposisjonen på NOU 2001:14 «Vårens vakreste eventyr ...?», nemlig utredningen fra det såkalte Stabel-utvalget, som har gått gjennom det tarifforhandlingsssystemet vi har.

Mitt utgangspunkt er at en konflikt mellom arbeidsgiver og arbeidstaker ikke er de offentlige myndigheters ansvar, heller ikke rammene rundt det, eller hvordan konfliktformene skal være. Utgangspunktet er at dette er et forhold mellom arbeidsgiver og arbeidstaker og deres organisasjoner. Vi skal selvfølgelig ha et lovrammeverk som sørger for hvordan meglingsinstitusjonene fungerer, og hvilke prinsipper som gjelder, men de som utvikler systemet, bør i stor grad være partene i arbeidslivet. Derfor baserer også denne proposisjonen seg på at de forslag som Stabel-utvalget fremmet i flertalls- og mindretalls-konstellasjoner, som det ikke ble gitt videre oppfølging på i høringsrunden, heller ikke er fremmet. Vi synes at disse reglene bør ha relativt stor aksept både på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden hvis myndighetene skal lovregulere eller gjøre endringer i disse.

I så måte synes jeg både innleggene fra SV og Senterpartiet har berørt mange interessante problemstillinger, men jeg synes på en måte ikke at det er Stortinget eller Regjeringens rolle å gå inn i disse problemene. Jeg synes at et initiativ på det området skal komme fra partenes side. Hvis de føler at dagens streikesystem og forhandlingsystem ikke gir gode og hensiktsmessige nok kampmidler og konfliktløsningsmidler, så mener jeg egentlig at det ligger hos dem å finne frem til nye metoder. Da vil jeg som statsråd være med på å følge det opp i den grad noe av dette må inn i lover og regler og inn i lov om arbeidstvister. Men jeg synes ikke at dette er et område hvor vi på politisk plan i Stortinget skal være de som er førende når det gjelder hvordan eventuelle konfliktmetoder skal være. Jeg synes, som sagt, at det er opp til partene å ta et initiativ til det. Hvis det er et problem med dagens lover og regler, er det kanskje nettopp de som burde fremme spørsmålet, også overfor Regjeringen.

La meg så si noe til det andre punktet som det har vært en viss diskusjon om, og som jeg forstår at et flertall i komiteen ikke har fremmet, men som et mindretall i komiteen, som har et flertall i salen bak seg, vil fremme, nemlig Regjeringens forslag om en frist: Hvis man ikke har avgitt svar til Riksmeklingsmannen innenfor fastsatt frist, anses meglingsforslaget som vedtatt. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet skri-

ver at de mener at forslaget er en prinsipiell endring i reglene for uravstemning som ikke bør foretas uten en grundigere utredning, og det vises da til arbeidstvistslovens historie angående lovfesting av avstemningsregler. Det uttales også at ingen av partene har bedt om en slik endring. Derfor vil jeg gjerne få lov til å presisere at det var et samlet Stabel-utvalg som stod bak dette forslaget på bakgrunn av et innspill til utvalget fra riksmeklingsmann Reidar Webster. Fordi en slik lovendring ble ansett som helt uproblematisk, er ikke forslaget drøftet spesielt verken i innstillingen eller i proposisjonen. Forslaget griper ikke på noen måte inn i organisasjonenes rett til å avtale egne avstemningsregler, men det er en praktisk løsning på et problem som oppstår hos Riksmeklingsmannen fra tid til annen. Jeg mener derfor at dette forslaget bør støttes, fordi det utvalget som er partssammensatt faktisk er det utvalget som har foreslått det.

For å si noe om formann, nestformann og bestemmelser for å gjøre dette kjønnsmessig nøytralt, så vil Regjeringen gjerne se nærmere på det. Det er relativt mange endringer i mange paragrafer som skal til. Vi har varslet at vi ønsker å foreta en teknisk og språklig modernisering av denne lovgivningen, som også Stabel-utvalget mente var nødvendig. Vi ønsker gjerne å få lov til å gjøre disse lovendringene samtidig, slik at vi slipper å ha to runder med lovendringer i Stortinget som ikke er av politisk karakter, men som gjelder rent språklige og tekniske ting.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 309)

S a k n r . 6

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven (Innst. O. nr. 59 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 48 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter for hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Første taler er Karin Andersen, som får ordet på vegne av sakens ordfører.

Karin Andersen (SV): Odelstingsproposisjon nr. 48 er i hovedsak en oppfølging av Innst. S. nr. 197 for 2000-2001 fra i fjor vår, da vi behandlet stortingsmeldingen om flyktning- og asylpolitikken.

Komiteen er i hovedsak enig i forslagene som Regjeringen kommer med, men det er noen ulike synspunkter på innretning og vekting av de ulike områdene. Jeg skal forsøke å gå gjennom dette, men vil overlate til de ulike fraksjonene å argumentere for sine synspunkter.

For det første går man inn på å definere hva som skal være «sterke menneskelige hensyn» i håndteringen av utlendingsbestemmelsene, og at det også kan være å ta hensyn til andre enn den som faktisk søker om arbeidstillatelse. Vi er veldig glade for at det blir tatt hensyn til det. Jeg tror vi alle sammen husker f.eks. historien om en dame på Sørlandet som gjerne ville ha inn en helsearbeider fra Sri Lanka, der lovverket var slik at det var umulig å ta hensyn til henne, men bare til om denne helsearbeideren hadde asylgrunn. Det hadde han selvfølgelig ikke, men det var egentlig ingen gode grunner til å nekte ham det annet enn at regelverket var for stramt. Her åpner Regjeringen opp. Det er nok flere av oss som mener at UDI har hatt en større mulighet til å bruke skjønn enn det de har gjort i mange av disse sakene, men fordi de har fått sterke politiske pålegg om å være restriktive, tror jeg det er helt riktig det Regjeringen har gjort, nemlig å åpne opp for at man skal definere dette på en ny måte for å tydeliggjøre det rommet UDI har for å ta slike hensyn.

Så skal det innføres utfyllende regler for hvem som må anses for å være flyktning. Det er helt nødvendig. Det er behov for å gi klarere politiske føringer for hvilke prinsipper som skal legges til grunn for innvilgelse av asyl eller opphold på humanitært grunnlag. Utlendingsmyndighetene har nå i praksis all innflytelse på dette, og det er presedensen av de vedtak man har gjort, som har skapt rettsgrunnlaget. Opprettelsen av Utlendingsnemnda har forsterket dette. I forbindelse med opprettelsen av den sa daværende stortingsrepresentant Erna Solberg, som nå er minister for området, at hun oppfattet at det politiske flertallet som ønsket denne innretningen, ønsket det fordi man ville slippe unna det politiske ubehaget med en del av disse sakene og kunne både påvirke saken og ta ansvar for praksis. Slik er det ennå, og det kunne jo være interessant å høre hva ministeren mener om dette nå, og om hun har endret syn. I hvert fall er det i tillegg til det som vi har behandlet nå, et stort behov for å gi politisk innsyn i hvordan nemnda behandler saker, og om den behandlingen utvikler seg i tråd med de politiske premissene som er lagt. Men nå er det da slik at disse bestemmelsene om vilkårene for å defineres og anses som flyktning, skal nedfelles i en forskrift, og det er positivt. Flertallet sier at dette også kan nedfelles i en lov etter hvert, hvis man ser at det er behov for det, men har her ikke konkludert ennå.

En av de store, viktige sakene som det er nødvendig å få inn i denne forskriften, gjelder temaet kjønnsbasert forfølgelse. Det har vært altfor mange stygge saker om det, der kvinners situasjon overhodet ikke blir tatt hensyn til, og der forfølgelsen i seg sjøl er like grov og like farlig og ofte initiert eller i hvert fall ikke estimert av de myndigheter som egentlig har ansvaret for å sørge for at dette ikke skjer. Vi er derfor veldig glade for at Regjeringen åpner opp for dette, men er likevel litt i stuss på hva Regjeringen mener når de er tilbakeholdne med å gi et helt tydelig signal på at dette skal inn nå, og at det skal slås fast én gang for alle at dette skal være et prinsipp som gjelder. Høyre og Kristelig Folkeparti, altså regjeringspartiene, sier bare at Regjeringen skal «tydeliggjøre at

kjønnsbasert forfølgelse er en reell asylgrunn». Det er vanskelig for oss andre å forstå hva det egentlig betyr, så hvis statsråden har en god forklaring på hva som er forskjellen mellom å skrive dette i en forskrift og det å tydeliggjøre det, kunne vi kanskje begynne å diskutere hva som er realiteten i det. Jeg håper inderlig at det ikke betyr at Regjeringen ikke har tenkt å følge dette opp i praksis.

I tillegg er det enighet i komiteen om at det skal legges et kumulativt prinsipp til grunn. Man kan nemlig være forfulgt på mange forskjellige områder uten at én grunn er grunn nok i seg sjøl, men summen av alle grunner kan gi grunnlag for asyl. Det er vi svært glade for.

Så til noe vi er bekymret for fra SVs side. Å gi flere asyl i forhold til dem vi gir opphold på humanitært grunnlag, har vært et poeng. Det var det også under behandlingen av asylmeldingen i fjor vår. Men i merknadsform skriver nå regjeringspartiene at de vil se på hvordan praksis utvikler seg «i land det er naturlig å sammenligne seg med», og da har jeg lyst til å spørre regjeringspartiene hvilke land de finner det naturlig å sammenligne seg med. Er det Østerrike, er det Danmark, er det Nederland – hvilke land er det vi skal sammenligne oss med når vi ser på praksis framover? Jeg vil bare minne om at Høykommissæren for flyktninger har advart meget sterkt mot å legge seg på et minsteminum, men ønsker et beste praksis-opplegg isteden innenfor Schengen og Europa.

I tillegg ønsker SV at flyktninger skal få fastsatt sin status som flyktning etter tilrådinger fra Høykommissæren, og ikke etter at de er kommet til landet.

Jeg vil ta opp forslag nr. 1 i innstillingen.

B j a r n e H å k o n H a n s s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Kari Lise Holmberg (H): På bakgrunn av tragiske enkeltepisoder i innvandremiljøene har utlendingspolitikken kommet sterkt i søkelyset denne stortingssesjonen. Stortinget har diskutert en rekke Dokument nr. 8-forslag. Regjeringen har grepet fatt i de mange og dagsaktuelle problemstillingene, vært offensive og tatt grep om utviklingen. Fra Høyres side er vi svært tilfredse med at kommunalministeren og Regjeringen både arbeider på tvers av departementene og fremmer saker etter grundige gjennomgang og konsekvensutredninger.

Allerede den 14. desember 2001 nedsatte Samarbeidsregjeringen et lovutvalg som skulle vurdere utlendingsloven og fremme forslag til ny lovgivning på området. Fra vår side har det under debattene vært viktig ikke å forskuttere enkeltavgjørelser, men på en rekke områder avvente lovutvalgets konklusjoner og forslag. Arbeidet med en helhetlig gjennomgang av utlendingsloven pågår fortsatt, men Regjeringen ser nå behov for å gjennomføre visse endringer, foruten også å sette fokus på kjønnsbasert forfølgelse.

Jeg vil først ta for meg endringen i § 11. Forslaget innebærer kun en presisering av at dette gjelder dem som har fått innvilget arbeids- eller oppholdstillatelse *som kan fornyes*. Også Oslo politidistrikt påpeker i sin høringsuttalelse at lovendringsforslaget kun er en presise-

ring og innebærer ingen realitetsendring. Høyre er enig med departementet i at det vil være meningsløst å legge opp til at søknader som det *ikke* er hjemmel til å innvilge, skal ha rett til å belaste saksapparatet, som fra før lider under ressursmangel og store restanser. Det må være riktig å slå fast at søkere uten rett til fornyelse i utgangspunktet skal forlate Riket ved tillatelsens utløp.

Flyktningkonvensjonens definisjon av en flyktning er inkorporert i utlendingsloven § 16. Høyre er enig i at det er behov for å gi klarere politiske føringer for hvilke prinsipper som skal legges til grunn for innvilgelse av asyl eller opphold på humanitært grunnlag. Vi gir derfor vår tilslutning til endringsforslaget i § 16, som innebærer hjemmel til å gi utfyllende regler om vilkårene for å anses som flyktning. Dette ikke minst på bakgrunn av at Norge har fått kritikk fra flyktningkommissæren for at andelen asylsøkere som innvilges asyl, er forholdsvis lav i forhold til andelen som får opphold på humanitært grunnlag. Grenseoppgangen mellom disse to formene for innvilgelse trenger en gjennomgåelse. Jeg imøteser derfor departementets arbeid med å utlyse et forskningsprosjekt som nettopp skal vurdere grensegangen mellom asyl og oppholdstillatelse på humanitært grunnlag.

Med hensyn til om vilkårene for å få asyl i framtiden bør gjøres i forskrifts eller i lovs form, mener vi det er riktig å avvete resultatet fra utvalget som gjennomgår utlendingsloven i sin helhet. Inntil denne avklaringen er ferdig, deler vi Regjeringens syn på at prinsippene nedfelles i forskrift.

Opposisjonen mener at kjønnsbasert forfølgelse ikke er en reell asylgrunn i dag. Dette er vi ikke helt enig i, og jeg vil vise til at vi har retningslinjer som slår fast at forfølgelse på grunnlag av kjønn kan falle inn under Flyktningkonvensjonen. Justisdepartementet slo på prinsipielt grunnlag fast at forfølgelse på grunn av kjønn og seksuell orientering skal kunne danne grunnlag for asyl i retningslinjer av 13. januar 1998. Retningslinjene legger opp til at utlendingsmyndighetene skal være mer åpne for at også kjønnsbasert forfølgelse kan åpne for flyktningstatus. Men det er viktig å presisere at det må være en årsakssammenheng mellom forfølgelsen og en eller flere av de fem grunnene gitt i Flyktningkonvensjonen, som er rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller politisk oppfatning.

Vi viser ellers til at Regjeringen arbeider aktivt både for å forhindre kjønnsbasert forfølgelse i Norge og for å tydeliggjøre at kjønnsbasert forfølgelse danner grunnlag for asyl her i landet, og senest 17. mai fikk Regjeringen overlevert tiltaksrapporten fra den nedsatte arbeidsgruppen.

Per Sandberg (FrP): Dette er vel ikke den saken man skal ta den store prinsipielle debatten på, men jeg finner det likevel riktig å holde et lite innlegg.

Det er jo slik at i dagens situasjon er det 40 millioner mennesker på flukt i verden. 25 millioner av disse er på flukt i sitt eget land. Under halvparten er da flyktninger under FN-status, altså mennesker som har flyktet over egne landegrensener eller til et naboland. Slik jeg forstår

fungerende saksordførers argumenter og også representanten fra Høyre, ligger det nå blant flertallet en forståelse for at Norge i mer eller mindre grad skal åpne for at de menneskene som er på flukt i eget land, også skal få flyktningstatus og muligheter for opphold i Norge. Og det skjer i en situasjon der storting og regjering er godt kjent med at Norge i dag har store problemer med integrering, bosetting, asylmottak, illegal innvandring osv.

Jeg trenger ikke nødvendigvis si så mye mer om det, men det resulterer i hvert fall i at Fremskrittspartiet ber om å få lov til å stemme mot endringene i § 16 første ledd. For ut fra det som blir sagt her, har jeg en mistanke om at flertallet i denne sal og Regjeringen nå ønsker å liberalisere og åpne for at flere kan få asyl i Norge, og det vil ikke Fremskrittspartiet være med på.

Jeg synes at Norge på et selvstendig grunnlag skal få lov til å bestemme hvem som skal få opphold i Norge. Slik tolker jeg også FNs høykommissær, som gir uttrykk for at han forstår at land i Skandinavia og Europa nå har satt søkelyset på en viss form for innstramning.

Det er viktig at vi får den store prinsipielle debatten nå til høsten, da vi håper at lovutvalget vil legge fram sin utredning. Det som blir viktig for oss da, er å klargjøre definisjonene – klargjøre hva asylinstituttet skal stå for, hva en asylsøker er, hva en flyktning er, og hva en arbeidsinnvandreren er. For i debatten i Norge nå virker det som at alle blir definert som flyktninger og på en måte skal ha krav på opphold i Norge. Derfor har også Fremskrittspartiet fremmet et forslag om at Flyktningkonvensjonen bør revideres, og ber Regjeringen ta et initiativ for å få til det i FN. Vi kan ikke basere en flyktningpolitikk på en konvensjon fra etterkrigsårene. Det er en helt annen situasjon vi har i dag, hvor storparten av flyktningene faktisk er økonomiske flyktninger, altså mennesker som søker et bedre land å bo i. Og det er det ingenting negativt med. Men når vi har 40 millioner mennesker på flukt, kan det ikke være slik at Norge på en måte skal stå med åpne dører mens resten av Europa strammer inn. Da kan vi selv se for oss hvilke konsekvenser det vil få for Norge.

Når FN definerer en flyktning som en overføringsflyktning, altså en som er godkjent av FN, har Fremskrittspartiet sagt at da skal Norge være med på å stille plasser til rådighet for slike flyktninger. Men da skal vi også ta innover oss det FN sier i forhold til asylsøkere: Det er enkeltpersoner som på eget initiativ har forflyttet seg fra sitt eget land og kommer til Norge og kalker på døren og ber om asyl på et eller annet grunnlag. Det er jo den problematikken FNs høykommissær også peker på når han sier at vi bruker asylinstituttet for lite. Hvis vi skulle ha brukt asylinstituttet på alle som har fått opphold i Norge, hadde nok også FNs høykommissær blitt fornøyd. Og arbeidsinnvandring, som Regjeringen nå ønsker å liberalisere og åpne for, vil jeg definere som dagens asylinnvandring. Det ønsker nå Regjeringen på en måte å definere om til arbeidsinnvandring i neste runde.

Men som jeg sa innledningsvis, den store prinsipielle debatten får vi til høsten når lovutvalget legger fram sin innstilling.

Så vil jeg fremme det forslaget som er inntatt i innstillingen, og jeg håper at presidenten fikk med seg at Fremskrittspartiet ønsker å stemme mot endringene i § 16 første ledd.

Å g o t V a l l e hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det er notert. Representanten Per Sandberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg viser til at det har vært en diskusjon rundt at andelen asylsøkere som får innvilget asyl, er forholdsvis lav i forhold til andelen som får opphold på humanitært grunnlag. Jeg tror det er riktig at vi ikke nå tar stilling til en eventuell utvidelse av flyktningbegrepet slik det blir praktisert i dag. Vi vil altså fra flertallets side avvente det til lovutvalgets arbeid er klart, og vil da komme tilbake til det spørsmålet.

Det andre temaet som jeg har lyst til å knytte noen korte merknader til, er behovet for en gjennomgang av regelverket for å beskytte mot kjønnsbasert forfølgelse. Det har i vår vært en stor debatt om kjønnsbaserte spørsmål knyttet til innvandringspolitikken. Det er viktig at vi har et regelverk som sørger for en slik beskyttelse. Fra Arbeiderpartiets side er vi positive til Regjeringens arbeid for at kjønnsbasert forfølgelse skal være en reell asylgrunn, og mener at det må nedfelles i den nye forskriften. Det er viktig at Regjeringen snarest må utarbeide og legge fram forslag til tiltak for å beskytte dem som er utsatt for slik forfølgelse.

Så er det fra komiteens side reist spørsmål om forholdet til bosetting i en del helt særskilte tilfeller. Det er viktig at vi har klare regler som hindrer ren spekulativ bosetting i Norge. Derfor mener komiteens flertall helt klart at vi ønsker å opprettholde selve loven uendret. Imidlertid har vi sett tilfeller, bl.a. at en operasanger med norsk familie ikke har hatt mulighet til å få bosettingstillatelse på grunn av at hun ikke har langt nok opphold i perioder osv. Det er viktig at vi ser nærmere på praksis innenfor rammen av det lovverk som i dag gjelder, der man har et internasjonalt yrke, sterke familieband til Norge, og der det eventuelt er åpenbart at det ikke er snakk om spekulativ bosetting, men at det faktisk er en følge av at vedkommende har et internasjonalt yrke som forutsetter lengre opphold i det internasjonale miljøet.

Det er bakgrunnen for at flertallet fremmer forslag hvor man ber Regjeringen om å klargjøre praksisen i bosettingssaker ved forskrift som presiserer hva som kan regnes som rimelighetsgrunner, samtidig som vi understreker at vi vil opprettholde loven, og med det også å ha klare regler som forhindrer spekulasjon.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Denne odelstingsproposisjonen er eit bevis på at verda går framover. Mange viktige prinsipp som har vore til debatt, vert her tekne tak i.

Forfølging har tradisjonelt vore forbunde med opposisjonell politisk verksemd i diktatoriske land. Denne sorten forfølging er diverre ikkje utrydda. Men vi veit at for-

følging med fare for liv og helse ikkje berre vert utført av styresmakter, men av grupper, av mafia og endåtil av eigen familie, og at årsakene både kan vera religiøse, tilhøyring til minoritetar og til og med kjønn. Difor er Kristeleg Folkeparti glad for at kjønnsbasert forfølging er komen på dagsordenen. At tiltak vil verta iverksette for å forhindre at slikt skjer i Noreg, og at Regjeringa vil gjera tydeleg at kjønnsbasert forfølging er asylgrunn, er bra.

Vi har for så vidt ein streng flyktningpolitikk. Men det er viktig at lova og skjønnsavgjersler ikkje støyter mot det som folk meiner er sunn fornuft. Difor er det positivt at Regjeringa vil vurdere korleis «sterke menneskelige hensyn» også knytt til andre enn søkjaren bør vektleggast ved søknad om arbeidsløyve. Underteikna hugsar spesielt ei sak i Trøndelag i så måte, der eit eldre ektepar var heilt avhengige av ein god ven frå eit austuropeisk land.

Eg trur vi kan unngå noko av det som oppfattast som molbosaker ved å få dette på plass. Det kan for så vidt også gjelda forslaget under B om å klargjera kva som vert rekna som «rimelighetsgrunner» ved busetjingsløyve. No vil ingen i denne salen endra lova. Kristeleg Folkeparti og Regjeringa meiner av lova gjev opning for rimeleg romsleg skjønn ved vurderinga av «rimelighetsgrunner».

Det er vanskeleg å laga forskrifter ut frå enkeltsaker. Men den enkeltsaka som eg trur er grunnlag for dette forslaget, og som det også har vore stilt spørsmål til Regjeringa om, framstår som ei molbosak. For så vidt er eg einig med siste talar her. Av og til skulle eg ynskja at det stod over ei kvar lov: Det er lov til å bruka sunn fornuft.

Eg håpar og eg jobbar for at saka om den operasjonarinnna som ynskjer å busetja seg i fedrelandet, og liknande saker – om dei skulle finnast – får ein lukkeleg slutt, sjølv utan nye forskrifter. Det eg synest er skuffande, er at Arbeidarpartiet og for så vidt også Framstegspartiet, ikkje ser behovet for at arbeidsinnvandring også må vera mogleg for ufaglærte. Det er stor mangel på arbeidskraft i enkelte bransjar, ikkje minst i Kyst-Noreg, der eksportindustrien står sterkt. Og har ein ikkje arbeidsfolk innalands, må ein kunna henta dei ute. Noka stor innvandring vert det ikkje av dette, er eg redd. Og før ein får aksept for å henta arbeidskraft ute, skal arbeidsgjevar ha lyst stillinga ledig innalands. Dermed vil det heller ikkje verta innvandring til fortrenking for arbeidslause eller yrkeshemma.

Av alle asylsøkjjarar er det berre ca. 2 pst. som får innvilga asyl i Noreg. Sjølv om mange får opphald på humanitært grunnlag, er prosenten med innvilga asyl vesentleg mindre enn i noko av våre naboland. Noreg har fått kritikk frå Høgkommissæren for sin praksis, og Kristeleg Folkeparti ynskjer fråvær av slik kritikk i framtida.

Kristeleg Folkeparti meiner at det er viktig at norsk praksis på dette punktet er i samsvar med våre internasjonale forpliktingar etter flyktningkonvensjonen, og at Regjeringa dermed må korrigerer praksis om den er i utakt.

Vi er fornøgdde med at det no er gripe tak i problemstillinga.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar for komiteen): Nokre kommentarar frå Senterpartiet til fem punkt i innstillinga:

For det fyrste: Vi er samde i at Regjeringa fastset i ei føresegn kven det er som skal ha status som flyktning. Vi synest at Regjeringa bør bruka dette høvet til å rydda opp når det gjeld dei påpeikingar som fleire gonger er komne frå FN's høgkommissær for flyktningar, om at så få vert innvilga asyl i Noreg i forhold til dei som får opphald på humanitært grunnlag.

Så vil eg i denne samanhengen òg seia at Senterpartiet skal vera med i den fyrste fleirtalsmerknaden på side 4 andre spalte i innstillinga, som peikar på økonomiske og administrative forskjellar når det gjeld status, og som òg etterlyser behovet for ei ordning med supplerande stønad til pensjonistar med kort butid i Noreg – eit forslag som Senterpartiet i regjering i si tid tok initiativ til, men som enno ikkje har vorte realisert.

Senterpartiets andre punkt er ei støtte til Regjeringa sine tiltak for å motverka kjønnsbasert forfølgning, for å styrkja rettstryggleiken, informasjonen og asylprosedyren i slike saker.

Så tek vi opp forslaget som har fått fleirtal i innstillinga, men som står i fare for å verta nedstemt i salen. Det gjeld ei klagjering av praksis ved behandling av søknader om busetjingsløyve. Statsråden har i eit svar av 31. januar 2002 på eit skriftleg spørsmål stadfesta at ein kan ta omsyn til rimelege grunnar ved slike søknader. No er det enkeltsakene som viser praksis. Bakgrunnen for spørsmålet er ein person med eit internasjonalt yrke som har sterk tilhøyrse til Noreg og har heile familien sin her, men som på grunn av dette same yrket ikkje oppfyller kravet om sju månader i Noreg i løpet av tre år. Og så har eit intervju med UDI i Aftenposten vist at denne kanregelen som det er opning for, ikkje vert praktisert. Og eg må seia at eg faktisk stiller meg uforståande til den delen av Anita Apelthun Sæle sitt innlegg som gjekk på dette. Ho understreka at det var lov å bruka sunn fornuft, ja, ho ville faktisk ha det inn i lovverket at det var lov å bruka sunn fornuft. Det er det òg i Stortinget! Det er lov å bruka sunn fornuft og stemma for eit forslag som openbert vil få så få konsekvensar, men som vil ha stor betydning for dei få som det gjeld.

Det fjerde punktet gjeld arbeidsinnvandring. Vi kjem tilbake til våre standpunkt i samband med revidert nasjonalbudsjett, for der har Regjeringa varsla fleire endringar, men lat meg seia: Regjeringa skapar no eit inntrykk av at ho vil opna for arbeidsinnvandring som kan ramma alle dei arbeidslause, alle dei yrkeshemma og alle dei som ber om å få eit arbeid og i dag ikkje har høve til det. Det er faktisk til saman 147 000 av dei. Regjeringa skapar det inntrykket òg fordi ho kuttar i Aetat, ho kuttar i den oppfølginga som er nødvendig for å sikra fleire av dei som ønskjer arbeid i Noreg i dag, høve til det.

Det femte punktet er menneskelege omsyn. Eg vart så glad då eg såg at Regjeringa faktisk no ville sjå på menneskelege omsyn. Desse to sakene som allereie har vore nemnde, frå Sør-Trøndelag og Sørlandet/Setesdal, har vi

vore opptekne av, og det er fint at det no vert gitt høve på det området.

Å ta menneskelege omsyn handlar faktisk om noko langt meir. Oppfordringa mi til Regjeringa er no: Rydd opp i det som i dag er praksis i asylsaker der barnefamiliane er involverte. Der har de verkeleg ein ugiort jobb å gjera, og der må det takast meir menneskelege omsyn enn ein har gjort i høve til alle dei barnefamiliane som i dag – heilt uskjonleg for mange lokalsamfunn – vert hivne ut av landet.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Erna Solberg: Innstillingen viser at det er oppslutning om Regjeringens forslag. Det er jeg selvfølgelig glad for. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har innledningsvis benyttet anledningen til å markere sin motstand mot en oppmyking av regelverket for arbeidsinnvandring. Jeg kan forsikre disse medlemmene om at de vil få rik anledning til å diskutere akkurat dette spørsmålet senere. Regjeringen sender i disse dager ut et problemnotat om dette, der vi inviterer til synspunkter på en rekke spørsmål. Med utgangspunkt i dette notatet og synspunkter fra høringsrunden, vil vi komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag.

Jeg har bare lyst til å si til representanten Magnhild Meltveit Kleppa at det er vel ikke slik at det er Regjeringen som skaper et inntrykk av at dette skal gå på bekostning av arbeidsledige i Norge. Jeg tror det er opposisjonen som hjelper til og skaper det inntrykket. Vi har derimot hele tiden sagt at vi er opptatt av at vi ikke skal gjøre det, og dermed legge større byrder på arbeidsgivere som velger å importere arbeidskraft fra utlandet.

Regjeringen har foreslått at det skal utarbeides forskrifter som presiserer kriteriene for å få flyktningstatus. Hensikten i denne omgangen er å gjøre regelverket tydeligere og mer forutsigbart. Hensikten er verken å utvide eller innskrenke forståelsen av hvem som er flyktning. Dette er et sentralt spørsmål som vurderes av lovutvalget som gjennomgår utlendingsloven. Men jeg ser ikke bort fra at en klagjering og presisering av kriteriene for flyktningstatus kan føre til at noen flere rent faktisk får flyktningstatus. Jeg har imidlertid lyst til å minne om at vi altså har et lovutvalg, og vi har et forskningsarbeid som skal se på om det i dag er folk som får opphold på humanitært grunnlag, som burde hatt flyktningstatus, for å få en kontroll på om regelverket vårt og praksisen vår følger riktige linjer.

Flerallet i komiteen har sluttet seg til Regjeringens forslag. Forskriftene skal presisere og klargjøre kriteriene for flyktningstatus, mens lovutvalget skal vurdere grensesnittet mellom flyktningstatus og opphold på humanitært grunnlag. Konsekvensene av om den enkelte får flyktningstatus eller opphold på humanitært grunnlag er først og fremst knyttet til opptjeningsreglene for folketrygden. De som får opphold på humanitært grunnlag, er likestilt med alle nordmenn som har oppholdt seg lenge i utlandet. De har ikke fulle trygderettigheter før etter 40

års botid. For dem som har flyktningstatus, er det gjort et unntak fra denne hovedregelen. Flertallet viser til at Stortinget har bedt Regjeringen iverksette en ordning for supplerende støtte til pensjonister med kort botid i Norge. Regjeringen tar sikte på å legge frem et forslag om dette for Stortinget ved årsskiftet 2002/2003.

Fremskrittspartiet foreslår at Regjeringen arbeider for at man i FN starter arbeidet med revisjon og fornying av Flyktningkonvensjonen. I forbindelse med 50-års jubileet for Flyktningkonvensjonen i fjor ble nettopp dette gjort. Høykommissæren satte i gang en meget omfattende prosess i år 2000, hvor formålet nettopp var å vurdere konvensjonens relevans i en annen tid. Jeg deltok selv på et møte i desember i fjor med representanter fra de land som har ratifisert konvensjonen. Hovedkonklusjonen etter denne meget omfattende prosessen var at konvensjonen fortsatt har relevans, og at konvensjonen gir tilstrekkelig rom for fleksibilitet i forhold til dagens situasjon.

Flertallet i komiteen mener det er behov for å sikre kvinners rettsstilling i asylsaker og for å gjøre asylprosedyren mer kjønns sensitiv. Det vises til uttalelser fra UDI om at man legger mindre vekt på forhold som kan regnes som kjønnsbasert forfølgelse i tilfeller der informasjonen ikke legges frem med en gang. I likhet med komiteen har jeg forståelse for at det kan være svært vanskelig å fortelle om denne typen overgrep. Jeg vil imidlertid understreke at UDI strekker seg langt for å legge til rette for at denne typen forfølgelse blir avdekket. Dette arbeidet har vært intensivt de senere årene.

For øvrig arbeider Regjeringen aktivt for å tydeliggjøre at kjønnsbasert forfølgelse danner grunnlag for asyl i Norge. Når vi sier tydeliggjøre, er det fordi både Flyktningkonvensjonen og dagens norske regelverk faktisk sier at kjønnsbasert forfølgelse er grunnlag for asyl. Men vi vil komme tilbake til dette når vi legger frem forslag til forskrifter som presiserer kriteriene for flyktningstatus.

Jeg vil gjerne si noen ord til slutt om én spesiell sak: praksis når det gjelder behandling av søknad om bosettingstillatelse. Et komiteflertall, bestående av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, ber oss om å klargjøre praksisen i saker om bosettingstillatelse ved forskrift som presiserer hva som kan regnes som rimelighetsgrunner.

Som kjent er det nedsatt et utvalg som har fått i oppdrag å utrede og utarbeide forslag til ny utlendingslov. Utvalget har blitt bedt om å se på akkurat disse forholdene også. Utvalget skal slutføre sitt arbeid innen 31. desember 2003. Blant de spørsmål utvalget vil måtte se på, er reglene for bosettingstillatelse. Jeg må si at jeg ser det da som lite hensiktsmessig å sette i gang et parallelt arbeid på dette området i departementet. (Presidenten klubber.)

Jeg har lyst til å understreke at det gjelder ikke spørsmålet om hvorvidt en utlending skal få bo eller arbeide her i landet. Det er et spørsmål om han skal ha en fornyelse hvert år, eller slippe å fornye tillatelsen hvert år.

Presidenten: Det er ikke lett å holde tiden alltid – det er vi alle klar over.

Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP): Det første jeg vil utfordre statsråden på, er det hun sier om at vi må regne med å få noen flere flyktninger. Hva innebærer «noen», og hvem vil det gå på bekostning av når vi vet at vi er nødt til å stramme inn?

Statsråden vet også at EU skal ha et toppmøte om 14 dager. På dagsordenen der står det felles asyl-, innvandrings- og flyktningpolitikk. Vi vet også at de store statene innenfor Europa ved sine toppledere har gitt signal om at de nå er interessert i å stramme inn på alle disse områdene.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Er Regjeringen villig til også å slutte seg til, eller i hvert fall se på de endringene og ta det innover seg, når utlendingsloven skal behandles endelig høsten/vinteren 2002–2003?

Så vil jeg få lov til å kommentere følgende: Vi vet at enkelte kulturer, tradisjoner og også religioner medfører forfølgelse. Det er en sannhet. Når vi da ser og hører at representanter her i dag, også statsråden faktisk, er villige til å åpne for å definere bl.a. kjønnsbasert forfølgelse og at det skal tillegges større vekt i forhold til å få opphold i Norge – dette også knyttet opp mot mitt hovedinnlegg, der jeg var inne på at det er 40 millioner flyktninger i verden i dag – så blir mitt enkle spørsmål rett og slett: Hvem er det som ikke kan defineres som en reell søker, eller som ikke er berettiget til opphold i Norge etter hvert, når vi altså skal åpne for større og større muligheter, bakgrunn og årsaker til å søke opphold i Norge?

Vi vet jo at det er partier også i salen her som ønsker at homofile skal få lov til å komme inn under den samme rettigheten. Mitt spørsmål er: Hvem er det som ikke kan søke opphold i Norge med flyktning- eller asylgrunn?

Statsråd Erna Solberg: Det viktigste styrende for vår asyl- og flyktningpolitikk er den konvensjonen som vi har undertegnet, og som sier noe om hvilke rettigheter asylsøkere og flyktninger har. Det vil være grunnrammen for hvordan vi kommer til å praktisere og utvikle også vår asyl- og flyktningpolitikk i årene fremover.

Når det gjelder arbeidet i EU, har ikke vi gått gjennom alle forslagene som ligger der, men de forslagene til direktiver som EU har hatt, anser vi faktisk for å kunne forbedre situasjonen for Norge. Der er en rekke forslag om å forbedre behandlingen av asylsøkere i land som i dag har et dårlig mottakssystem for asylsøkere. Det vil kunne avhjelpe presset mot landene i Nord-Europa hvis en del av landene i Sør-Europa kommer til å ha en bedre behandling av asylsøkere, for vi vet at en del av dem forflytter seg og søker senere andre steder. En bedre generell behandling av asylsøkere og flyktninger vil altså være et gode for Norge hvis hele EU finner frem til en slik politikk. Men rammene for dette vil uansett ligge i det vi har forpliktet oss til i forhold til konvensjonen.

Så til spørsmålet om alle får lov til å få beskyttelse fordi vi nå åpner for bl.a. kjønnsbasert forfølgelse, at vi har gjort det og kommer til å presisere det. Jeg synes egentlig at den opplevelsen vi hadde i forbindelse med drapet i Kristiansund, viser hva det er vi snakker om. Dette var altså en av de få personene i dette landet som

hadde fått asyl på grunnlag av kjønnsbasert forfølgelse, fordi hun umulig kunne bli værende i eller sendes tilbake til Afghanistan, med en familie og en mann hun hadde forlatt på grunn av mishandling, og som altså truet med å ta hennes liv. Han klarte det altså på norsk jord. Det burde vise at ikke hvem som helst kan komme hit og søke om asyl. Man skal ha behov for beskyttelse. Det at man ikke får beskyttelse i hjemlandet sitt mot den forfølgelsen man opplever, skal legge grunnlaget for om man skal få bli i Norge eller ikke – ikke nødvendigvis kultur og tradisjon, men rett og slett at hjemlandet ikke klarer å gi beskyttelse.

Karin Andersen (SV): Jeg vil spørre statsråden om det ikke er slik at sjøl om hun nå mener at man i prinsippet ikke har utvidet muligheten til å få asyl i Norge, så er de endringene vi gjør i dag, egnet til at flere kan få innvilget asyl, og at det i så fall blir færre som får opphold på humanitært grunnlag, og at det er hovedendringen som skjer.

Det andre som er knyttet til denne forskriften, er jo at man forsterker det politiske handlingsrommet og ansvaret for den praksisen som blir ført, i og med at Regjeringen faktisk nå gis hjemmel til å lage en forskrift som det er politisk mulig å forandre hvis man ser at praksis er helt i strid med det man mener er riktig. SV er veldig glad for det, for vi oppfatter at Regjeringen trenger et slikt handlingsrom, og Stortinget trenger at Regjeringen har et slikt handlingsrom, slik at det blir mulig å finne fram til løsninger på akutte saker som man ser bærer aldeles galt av sted, slik vi har sett til nå. Jeg vil be statsråden bekrefte det, og at dette på en måte er å fri seg litt fra det hun mente da hun sjøl var stortingsrepresentant, og karakteriserte det som skjedde ved opprettelsen av Utlendingsnemnda, som en politisk ansvarsfraskrivelse.

Så har jeg behov for å utfordre statsråden på noe av det hun sa i innlegget sitt også, fordi regjeringspartiene i innstillingen ikke beskriver situasjonen slik som statsråden gjorde, nemlig at det ville være bra for alle hvis alle land i Europa la seg på beste praksis. Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti sier nemlig bare at man skal sammenligne norsk praksis med «tilsvarende praksis i land det er naturlig å sammenligne seg med». Jeg spør da: Hvilke land er det? Er det Nederland? Er det Danmark? Hvilke land er det naturlig å sammenligne seg med? Og er det slik at Regjeringen vil la seg presse til dårligste praksis og ikke presse de andre til beste praksis?

Statsråd Erna Solberg: Jeg tror ikke at Høyres eller Kristelig Folkepartis medlemmer i komiteen mener at det er praksisen i Hellas eller Italia som vi mest naturlig sammenligner oss med. Det er land som ville hatt en betydelig bedre behandlingspraksis – ikke asylkriterier, men behandlingspraksis – av asylsøkere hvis EU hadde fått ny politikk.

Jeg mener altså at det er rom innenfor behandlingen av asylsaker som vi kan bruke. Vi skal vite at hvis vi bruker det rommet veldig utvidet og ikke konsentrerer oss

om dem som virkelig har behov for beskyttelse, men om veldig mange andre også, vil vi, hvis vi har en helt annerledes politikk, få en økonomisk kostnad knyttet til det. Mitt utgangspunkt er at vi i hovedsak følger Høykommissærens anbefalinger og egen nasjonal politikk på dette området. Det tror jeg også at Høyres og Kristelig Folkepartis medlemmer i komiteen mener.

Jeg har lyst til å minne om at det er en del land som har ligget foran oss når det gjelder spørsmålet om tredje gruppes forfølgelser, kjønnsbasert forfølgelse. Det er f.eks. slik at vårt naboland i vest, Storbritannia, har høyesterettsdommer som bl.a. har utvidet grunnlaget for asyl for kvinner som har blitt forfulgt, f.eks. fra Pakistan, på grunn av at retten har gått foran og definert regelverket.

Vi skal følge med i regelverksendringene, men vi skal alltid ta de nasjonale selvstendige valgene for hva vi ønsker å gjøre. Men jeg tror også at vi skal være ærlige, for skal vi finne på helt andre nasjonale vurderinger, vil det ha en kostnad.

Etter at vi fulgte Høykommissærens anbefalinger når det gjaldt kurdere fra Nord-Irak, har tilstrømmingen til Norge stoppet. I samme periode fikk Sverige, som ikke hadde gått inn for den type prinsipiell politikk, 6 000 flere søkere. Det viser jo noe, og det gjorde at den svenske regjeringen i april fattet vedtak om endringer. Det viser også at handlingsrommet vårt reelt sett alltid vil være begrenset hvis alle andre land fører en annen politikk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg må dessverre konstatere at statsråden ikkje vil klargjera kva som skal vera rimeleg grunn når ein skal leggja praksis for søknad om busetjingsløyve. Statsråden viser til eit lovarbeid som skal vera ferdig i desember 2003, sjølvsaft med påfølgjande arbeid, som tek tid, før det kjem ei sak til Stortinget. Ho kunne ha presisert i forskrift dei same krava til busetjing ved busetjingsløyve som f.eks. ved statsborgarskap, krav om grunn til fråvere, eller rett og slett innført ein praksis som det i dag er rom for i lovverket, at UDI ved behandling av saker kan ta omsyn om det er rimelege grunnar.

Så nokre fleire ord omkring situasjonen for enkelte ungar i Noreg med dagens praksis. Nokre av oss i komiteen hadde eit sterkt møte, bl.a. med ordføraren i min nabokommune, Suldal, tidlegare denne veka. Der er det no tre barnefamiliar som har vore på flukt i fleire år – med til saman ni barn – som har fått beskjed om at dei ikkje er ynskte i dette landet. Det er foreldre som har arbeid, det er sjukdom involvert, og det er arbeidsgivarar som har behov for arbeidskraft. Arbeidsgivarane forstår ikkje dette, slett ikkje i forhold til dei signala som statsråden elles gir når det gjeld arbeidsinnvandring. Lokalbefolkninga forstår ikkje at statsråd Frafjord Johnson kan stå på FNs talarstol og tala varmt for og halda fram FNs barnekonvensjon, når den same konvensjonen ikkje blir følgt i Noreg. Vil statsråden her ta noko initiativ?

Statsråd Erna Solberg: Til det siste vil jeg bare si at vi altså har klargjort – og Stortinget vedtok i lovs form før sommeren i fjor – at vi ikke fra Norge skal gi arbeids-

tillatelse, oppholdstillatelse, til personer som har søkt om og fått avslag på asyl.

Jeg tror det er veldig viktig å skille arbeidsinnvandring og innvandringsspørsmålene knyttet til arbeid, fra asylinstituttet. Det er mange slike enkeltskjebner, og det vil bli enda flere hvis vi ikke hadde holdt det skillet høyt.

Det er greit å si at vi skal ta menneskelige hensyn. Det som står i innstillingen, dreier seg ikke om det. Dette dreier seg om hvem man skal ta menneskelige hensyn til, nemlig om man, f.eks. i andre saker, skal legge til grunn behovene til en person som bor i Norge. Vi har på en måte ikke åpnet for en diskusjon om dette på andre områder.

Jeg skjønner godt at mange reagerer på det når folk er i jobb – også på andre måter. Jeg tror vi av og til er nødt til å si at dette er viktig av preventive hensyn for at vi ikke skal få store, nye tilstrømninger – da blander vi altså sammen i et sammensurium de som har behov for beskyttelse, og det som er arbeidsinnvandring, noe som gjør at det er veldig vanskelig å la f.eks. asylsøkere være i jobb i fremtiden når de bor på mottak. Vi måtte sannsynligvis stoppet det hvis vi skulle gjort dette. Og det vil etter min mening være negativt for integreringen.

Så til påstanden om at vi ikke vil klargjøre: Vi sier jo at vi skal klargjøre. Vi skal lage en ny lov, og vi skal gå igjennom alle disse lovreglene og komme med et nytt regelverk. Det regelverket vil komme til Stortinget til behandling sannsynligvis i løpet av 2004. Vi kan ikke love akkurat når det kommer før vi vet hva innholdet blir, og før vi vet hvor omdiskutert innholdet blir. Men jeg har lyst til å si at dette altså gjelder én enkeltsak. Personene får lov til å være i Norge – de har arbeid, de har oppholdstillatelse i Norge, men de får ikke permanent bosettingstillatelse. Hvis det er sånn at vi skal presse frem et eget arbeid med regelverksutvikling på kortere tid på grunn av denne saken, vil det forsinke arbeidet med veldig mange andre saker i et departement som for øyeblikket er presset i forhold til å få frem regelverksendringene. Så jeg synes dette er overproporsjonalt i forhold til sakens størrelse.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Statsråden representerer ei regjering der flere representantar står på denne talarstolen – representantar for denne regjeringa – og understrekar behovet for eit enklare regelverk på mange område. Eit enklare regelverk gjeld særleg for næringslivet, kan det sjå ut til.

Til dette med busetjingsløyve: Det er verken endring i lovverket eller så veldig mykje grunnarbeid som skal til, for det det handlar om, er faktisk for statsråden å ta det ansvaret som ho har i forhold til å klargjera ein praksis som Stortinget for lengst har gitt si tilslutning til. Det er det det handlar om. Det handlar om ei enkeltsak – og truleg nokon fleire, for det er nokon fleire som på same måten har eit internasjonalt yrke, eller som har ein ektefelle som har det, og som altså må søkja om igjen og om igjen for å få opphald i Noreg for ein viss periode om gongen.

Eg håpar at statsråden merkar seg av dei innlegga som har vore her i dag, at det faktisk er eit fleirtal i denne sa-

len som ynskjer ei endring på dette området. Det skulle ikkje vera nødvendig å gå den vegen statsråden nemner. Det kan altså vera ei mellombels klargjering, og så kjem lovutvalet etter at det har gått år – for statsråden har stadfesta at det vil gå år.

Så, i forhold til moglegheita for å søkja om arbeid i Noreg for dei som har fått avslag på sin asylsøknad her: Det er altså slik at det er tre parti – SV, Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti – som har stilt seg positive til det. Det betyr at om statsråden opnar for det – ho har vore romsleg på andre område – så har ho faktisk moglegheit til å ta eit initiativ til å endra den loven. Men hovudsaka i min replikk er altså: Vil statsråden ta noko initiativ i forhold til barn som har vore på flukt over fleire år, som har slått rot i Noreg, og som lokalsamfunna vil skal få vera her?

Statsråd Erna Solberg: Jeg er sterkt for et enklere regelverk. Det er ikke sånn at det er bare å instruere om en praksis; etter de nye reglene som følger av den nye utlendingsloven og endringene der, må det altså skrives en forskrift. Den må være juridisk krystallklar på hvem man ekskluderer fra det. Vi kan ikke lage én lovregel som bare skal gjelde én enkeltsak, når vi har sluttet å ha politisk innblanding i enkeltsakene. Dette synes jeg er en relativt vanskelig måte å drive politikk på: først å ekskludere for politisk innblanding i enkeltsakene, og så lage nye forskrifter som dreier seg om bare én enkeltsak.

Det at man skal søke hvert år, betyr altså at man må møte én gang i året hos politiet og få et nytt stempel. Målt opp mot at man skal forsere arbeidet med et regelverk i Kommunaldepartementet for å komme ett, eller kanskje et og et halvt, år tidligere med et nytt regelverk for å løse dette, er mitt forenklingsvalg at vi faktisk venter på det lovutvalget som lager en helt ny lov, og som også vil gjøre at vi får nye forskrifter.

Når det gjelder barn, har vi et regelverk som sier at enkeltsakene behandles, og vi har et UDI og et UNE. Enkeltsakene behandles bl.a. ut fra regelverket om humanitært opphold. Det betyr at barns tilknytning og situasjon er blant de ting som vurderes tungt når UDI og UNE behandler spørsmålene om opphold i Norge. En hovedgrunn for at mange får ja til opphold på humanitært grunnlag er i den sammenheng situasjonen for barn og barnefamilier. Jeg ser ikke noen grunn til å lage noe nytt regelverk nå knyttet til dette, spesielt ikke for saker som nå er avslått og der vi mener at folk kan reise tilbake igjen til hjemlandet sitt og bidra til å bygge opp igjen landene på Balkan, istedenfor å bli værende i Norge. Selvfølgelig er det bedre for barna å bli her i Norge, men det er ikke ensidig vekt på barn (presidenten klubber), det er en avveining om det vil bli en for stor belastning for dem eller ikke å reise tilbake, som er spørsmålet når det gjelder om de skal få bli her.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil tre minutter.

Karin Andersen (SV): SV deler statsrådets syn på at det er de som har asylgrunn, som skal få asyl i Norge, men asylsaksbehandlingen i Norge tar forferdelig lang tid. Mange sitter og venter i årevis, blant disse er mange barnefamilier, og det er der skjønnets svikter, det er der de menneskelige hensynene ikke blir tatt i stor nok grad. Det er rom for å ta det hensynet, men jeg registrerer at statsråden ikke er villig til å flagge politisk at det kanskje hadde vært lurt å gjøre det, det hadde vært menneskelig å gjøre det. Nå ser det nemlig ut som at man er villig til å prioritere mange ressurser, både Politiets og endog Forsvarets ressurser, for å få ut disse barnefamiliene, mens en del av dem som faktisk er kriminelle og skaper et problem, ser det ikke ut til at man har ressurser til å prioritere. Dette er en oppfatning som ikke bare er min og SVs. Folk ringer til meg hver eneste dag og spør hvorfor i all verden det er sånn. Det går på rettsoppfatningen løs hos veldig mange enkeltmennesker, og i kommuner som har lagt alt til rette for å ta imot disse familiene, gi barna en god skole, integrere dem. Det er egentlig ingen grunn til at de skal reise, for det er myndighetenes ansvar at dette har tatt lang tid. Så hvis man hadde vært litt mer menneskelig og romslig i noen av disse sakene, hadde man også fått større forståelse i bredden hos befolkningen for de strenge tiltakene man må på plass med der det trengs.

Så til Fremskrittspartiet, som peker på at det er 40 millioner flyktninger i verden. Ja, det er det, og av dem er det faktisk svært få som kommer til Norge. Hvis Fremskrittspartiet virkelig hadde vært opptatt av flyktningene og ikke bare av hva vi gjør, hadde de vært med da Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV i går sa at vi burde jobbe mye sterkere med et byrdefordelingsprinsipp i flyktningpolitikken gjennom FN, bl.a. for å sørge for at alle land, også de rike, tar sitt ansvar. Nå er det sånn at det er de fattigste landene som tar de store byrdene, det er der det er millioner på millioner av flyktninger. Så er det noen av de aller rikeste landene som bare tar noen, og de går i flyktningleirene til FNs høykommissær og plukker de mest ressurssterke og de med høyest utdanning. Det er et rått spill, og Fremskrittspartiet burde være med og sørge for at FN jobbet for et byrdefordelingsprinsipp.

I tillegg er det grunn til å påpeke at når det dreier seg om kjønnsbasert forfølgelse, viser det Fremskrittspartiets – jeg vet ikke om jeg skal kalle det – janusansikt; det er vel det peneste jeg kan kalle det. Det er ikke hensynet til at kvinner blir forfulgt, som gjør at Fremskrittspartiet engasjerer seg i disse sakene på norsk jord. De engasjerer seg fordi noen menn av utenlandsk opprinnelse begår en kriminell handling i Norge, ikke fordi kvinner blir undertrykt og forfulgt på grunn av kjønn.

Statsråd Erna Solberg: Vi skal bosette 8 800 personer som har fått opphold i Norge. Det betyr faktisk at det tas hensyn. Det er mange som får opphold i Norge. Hovedparten får opphold på humanitært grunnlag. Da er det ikke riktig å si at det ikke tas hensyn til f.eks. barn, vanskelige situasjoner eller lang tid i Norge. Det er det mot-

satte som faktisk skjer. Jeg har et ønske om at vi skal bosette færre, for vi bosetter for mange som ikke bosetter seg her fordi de har et beskyttelsesbehov, men fordi de har vært her lenge og saksbehandlingen har vært for lang. Derfor prioriterer Regjeringen å få ned saksbehandlingstiden, både i første instans og i klageinstansen, og å få sortert bedre i køen, slik at vi får raskt unna de mest grunnløse søknadene, og så bruker vi litt lengre tid på de andre sakene. Men alle sammen skal være så lenge at det skal være fullt mulig å returnere både for familien og for barna etter at saksbehandlingen er ferdig. Vi bruker mye ressurser på dette nettopp for å få ned saksbehandlingstiden. Men å si at vi i Norge ikke tar hensyn, at vi ikke har en humanitær politikk når det gjelder asyl- og flyktningsspørsmål – det har vi faktisk. Vi tar rimelig godt hensyn, vi har en enkeltaksbehandling som er uhildet i forhold til politiske signaler og styring og politiske kontakter, men også det embetsverket tar i dag sterke hensyn, ikke minst til barnas situasjon og situasjoner knyttet til helse. Men vi må også sette foten ned slik at folk ikke utnytter systemet for å fortsette å bli og selv skaper en situasjon som gjør at det ikke blir mulig å returnere etter hvert. Derfor må vi kanskje være noe mer firkantet i forhold til raskt å sende folk ut når man er ferdig med saken deres, slik at vi nettopp forhindrer at den menneskelige belastningen blir enda større.

Per Sandberg (FrP): Når jeg i utgangspunktet ikke ønsket en prinsippdebatt, var det fordi jeg trodde debatten skulle foregå i litt mer skikkelige former. Men når representanten Karin Andersen på en usaklig måte med en gammel SV-metode igjen prøver å analysere og fremstille Fremskrittspartiet på en helt annen måte enn det vi står for, blir jeg nødt til å ta ordet.

Jeg er klar over at SV ønsker flere hundre tusen flyktninger og asylsøkere til Norge, noe som ville forverre situasjonen – ja, vi greier ikke heller å se det for oss. Når vi ikke greier å integrere 7 000–8 000 mennesker i året, så vil SV gjøre det med flere hundre tusen. Det er vi klar over.

Vi vet også at SV ønsker mildere straffer, mens vi ønsker strengere straffer. Det er innvanderjentene, som jeg regner med at Karin Andersen prøvde å peke på, vi ivaretar gjennom strengere straffer, strengere innvandring, strengere krav til familieforening, nei til handel med unge jenter og gutter. I vinter prøvde SV å innbille disse jentene at de også ønsker innstramming her, men da det kom til realitetene, stod SV på sine gamle standpunkt og var ikke med på slike tiltak. Når disse jentene oppdager dette, er det ganske enkelt å slutte at Fremskrittspartiet er det eneste partiet som står fast ved slike lovnader overfor disse jentene.

Når det gjelder kjønnsbasert forfølgelse, ønsker vi ikke å være med på å åpne for at det skal være en grunn til å komme til Norge og få asyl eller opphold, mens SV ønsker det – ærlig nok fra SV, men vi ønsker det altså rett og slett ikke, fordi vi tror at det vil forverre situasjonen for dem som allerede bor i Norge, og dem som vil komme hit.

(Sandberg)

Og så er det litt artig når SV og Karin Andersen prøver seg med byrdefordelingsprinsippet. Hvem er det her i salen som har bevilget penger til de fattige landene for at de skal kunne ta de byrdene som de har fått gjennom flyktningene? Jeg viser bare til Afghanistan, der Fremskrittspartiet stod i spissen for å bevilge en halv milliard for å avhjelpe situasjonen. Stemte SV for det? Nei, de stemte imot. Så her tror jeg vi må sortere kortene litt.

Så til noe jeg synes er interessant. Jeg tror helt sikkert at Karin Andersen får en hel masse telefoner og masse mailer fra folk. Jeg vet ikke hva «mange» er i hennes øyne, men jeg, som representerer Fremskrittspartiet, kan i hvert fall fortelle at jeg aldri i verden har fått så mange telefoner og så mange mailer og så mange brev som omhandler dette området, og det er fra folk flest. Nå er det sånn at jeg representerer et parti som på meningsmålingene har 25 pst., mens SV har 15–16 pst. Ut fra de betraktningene har jeg en større del av folket bak meg i mine meninger enn det SV og Karin Andersen har. Det er jo det som er litt av poenget.

Når vi kommer til høsten og vinteren (presidenten klubber) og vi får den store, prinsipielle debatten, håper jeg at SV og Karin Andersen også har blitt mer påvirket av de unge jentene og guttene som nå lider under SVs politikk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal avstå frå å kommentera siste innlegget, bortsett frå å seia at det er ei stor grad av semje i alle parti unnateke Framstegspartiet om store delar av flyktning- og asylpolitikken.

For min del ynskjer eg i forhold til det som statsråden sa i sitt siste innlegg, å understreka at Senterpartiet støttar ein restriktiv innvandringspolitikk. Vi har gitt vår støtte til fleire forslag frå Regjeringa for å sikra ulik behandling av søknader alt etter om det er såkalla openbert grunnlause søknader eller om det er folk som – like openbert – har behov for vern. Vi har bidrege til tilføring av ressursar for å få ned saksbehandlingstida, og har støtta andre tiltak for at ein skal bli meir effektiv.

Men vi er urolege i forhold til det fokus som no er nettopp på gruppa openbert grunnlause i forhold til dei som verkeleg treng merksemd, som treng ei grundigare saksbehandling enn dei mange gonger har vore utsette for, og som treng styrkt rettstryggleik. Det var jo det som var formålet med oppnemninga av Utlendingsnemnda. Men det er dessverre gjennom saksbehandlinga som vi får del i via engasjerte personar i enkelte lokalsamfunn, eksempel på at rettstryggleiken ikkje synest å vera vareteken godt nok. Saksbehandlinga synest ikkje å vareta omsyn som skulle vore varetakne ut frå den moglegheita som i dag ligg føre til å ta menneskelege omsyn. Det er ikkje slik at menneskelege omsyn slik det vel kunne bli forstått at statsråden plutsleg framstilte det, er noko som Regjeringa tek initiativ til no. Regjeringa tek no, etter som eg forstår, initiativ til å utvida omgrepet «menneskelige hensyn» til òg å gjelda arbeidsforhold. Men frå før ligg det altså i lovverket ei moglegheit til å ta menneskelege omsyn. Det er der det er eit sterkt ynske både frå

Senterpartiet og frå andre om at statsråden spelar meir på lag med dei lokalsamfunna som ho er heilt avhengig av i framtida for å få forståing for å busetja fleire flyktningar. (Presidenten klubbar.) Då er det nokre barnefamiljar som ho hadde tent på ikkje hadde fått avslag.

Presidenten: Presidenten må bare bemerke at det er flere nå som tøyer taletida. Presidenten har stor forståelse for det, men vil allikevel be alle om å holde den tildelte taletida.

Karin Andersen (SV): Det er noen innlegg som er så usaklige at de kanskje burde bli forbigått i stillhet. Men jeg har bare behov for å slå fast følgende når det dreier seg om kjønnsbasert forfølgelse i Norge: SV har fremmet de forslagene som Human Right Service la fram, nemlig om å få nedsatt en arbeidsgruppe for å se på familiegjenforening og alder og for å få se på søskenbarnektenskap og for at helseundersøkelser skal være for alle barn og ungdommer og ikke bare for en spesiell gruppe. I tillegg burde kanskje Fremskrittspartiet låne øre til Human Right Service, som nettopp tar sterkt til orde for at kjønnsbasert forfølgelse skal være asylgrunn. De vet jo hva det dreier seg om, de vet jo hva dette er. Og de ser at til og med noen av dem som får lov til å komme hit til landet, greier vi ikke å beskytte. Det vil jo være en av de svære utfordringene når vi får en forskrift som sier at vi skal gi beskyttelse på det grunnlaget – å greie å beskytte også da. Men i veldig mange land er det en politisk handling at kvinner tar egne valg, at de vil ha utdanning, at de i noen tilfeller ønsker skilsmisse, og at de ikke finner seg i vold, tvang og mishandling – det er en trussel mot det bestående. Sjøl om lovverket kanskje av og til er på deres side, opplever de altså land som ikke er villig til å beskytte dem.

Og så peker Fremskrittspartiet 50 år tilbake i tida og sier: Se på krigen! Da var det liksom ordentlige flyktninger, da fantes det grunner som var mye bedre enn dem disse kvinnene har, og vi må se på Flyktningkonvensjonen helt på nytt, for nå er flyktningene ikke reelle nok og verdige nok. Jeg kan ikke skjønne at dette ikke er en reell og verdig grunn, som vi som et sivilisert land er nødt til å ta innover oss. Den jobben vi gjør her i Norge, blir helt pulverisert hvis vi ikke har en enhetlig holdning på dette gjennom vår flyktningpolitikk, gjennom vår politikk hjemme og gjennom vår utenrikspolitikk, også gjennom vår jobb i internasjonale organisasjoner og i FN. Så her tror jeg Fremskrittspartiet faktisk er nødt til å revurdere sitt syn, for det står rett og slett ikke til troende at man er så opptatt av dette temaet bare det er innenfor Norges grenser, og at man skal greie å bekjempe dette ondet – for det er det, det er et stort onde – bare ved å føre en restriktiv innvandringspolitikk her i landet. Det mest paradoksale med dette er jo at de jentene som Fremskrittspartiet nå sier de vil beskytte, ikke ville vært her hvis Fremskrittspartiets politikk hadde blitt gjennomført, og de av dem som hadde vært her, skulle jo akt på huet ut. Så at dette skal være så veldig mye bedre enn SVs politikk på dette området, er svært vanskelig å forstå. SV er

altså opptatt av at vi skal følge Flyktningkonvensjonen, og vi oppfatter altså at kjønnsbasert forfølgelse er en reell asylgrunn.

Presidenten: Per Sandberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Per Sandberg (FrP): Først: Nei, Fremskrittspartiet er ikke opptatt bare av Norge. Derfor har vi også fremmet forslag i denne salen, og jeg utfordret altså statsråden tidligere i dag på om vi kanskje skal tilslutte oss de programmene som EU nå er i ferd med å utarbeide, som faktisk går i retning av det Fremskrittspartiet har foreslått i denne salen.

Så til forskjellen, den kommer fram her: SV har altså foreslått en arbeidsgruppe for å vurdere og utrede noe som vi vet er et stort problem. Fremskrittspartiet har foreslått endringer, lovendringer, mens SV ønsker å vurdere i det vide og det brede. Det som er essensen i dette, er at SV tror de skal gjøre verden bedre med at alle disse menneskene, 40 millioner mennesker som er forfulgt, skal få lov til å emigrere til Norge. Realiteten er ikke slik. Fremskrittspartiet tror at hvis vi skal gjøre verden bedre, må vi jobbe gjennom vår utenrikspolitikk og gjennom den type kanaler, og ikke la disse menneskene komme til Norge, for da gjør vi i hvert fall ikke verden bedre.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 310)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven)

I

I lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd oppheves. Nåværende § 2 fjerde og femte ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

Kapittel II a skal lyde:

Kapittel II a. Garantier o.l.

§ 9 c. Bruk av garantier o.l. overfor forbrukere

Det er forbudt i næringsvirksomhet å bruke ordet garanti eller tilsvarende uttrykk ved omsetning av varer, tjenester eller andre ytelser, dersom mottakeren ikke gis rettigheter i tillegg til de rettighetene han eller hun ellers har, eller dersom slike rettigheter begrenses.

Ved markedsføring av garantier skal det opplyses om vesentlige begrensninger i garantien. Dersom det opplyses om garantitiden i markedsføringen, skal det også opplyses om lovens lengstefrist for reklamasjon etter den aktuelle lovgivningen.

§ 9 d. Krav til garantivilkår i forbrukerforhold

Ytes det garanti, skal det på en tydelig og lettfattelig måte opplyses om følgende i garantivilkårene:

- a) garantiens innhold, herunder eventuelle begrensninger og særlige betingelser*
- b) at forbrukerens rettigheter etter aktuell og nærmere angitt lovgivning kommer i tillegg til garantien, og at disse rettighetene ikke berøres av garantien*
- c) hva som er nødvendig for å benytte garantien, herunder garantiens varighet og geografiske virkeområde samt garantigiverens navn og adresse*
- d) lengstefristen for reklamasjon etter aktuell og nærmere angitt lovgivning, dersom den er lengre enn garantitiden*
- e) at det uansett kan reklameres på ytelsen i sin helhet etter aktuell og nærmere angitt lovgivning, dersom garantien er begrenset, for eksempel ved at garantien kun gjelder en del av ytelsen eller bare deler av utbedringskostnadene dekkes av garantien.*

Der markedsføringen forut for avtaleinngåelsen er rettet til norske forbrukere, skal garantivilkårene være utformet på norsk.

Før avtaleinngåelsen skal garantigiveren opplyse forbrukeren om garantien og at forbrukeren har rett til å få garantivilkårene utlevert. Når forbrukeren ber om det, skal han eller hun motta garantivilkårene lesbart og lagret på papir eller et annet varig medium som forbrukeren råder over.

Nåværende kapittel II a, §§ 9 c, 9 d og 9 e blir nytt kapittel II b, §§ 9 e, 9 f og 9 g.

§ 9 f skal lyde:

§ 9 f. Adgang til å bringe saker inn for Forbrukerombudet og Markedsrådet

Utenlandske myndigheter og organisasjoner som er oppført på listen over godkjente institusjoner som i henhold til EØS-avtalens bestemmelser offentliggjøres av EU-kommisjonen i De Europeiske Fellesskapers Tiden- de og i EØS-tillegget til dette, kan bringe sak inn for Forbrukerombudet og Markedsrådet med sikte på å få nedlagt forbud mot handling som nevnt i § 9 e.

§ 9 g første ledd skal lyde:

Departementet godkjenner norske myndigheter og organisasjoner som kan opptre som part i sak i andre EØS-stater med sikte på å få nedlagt forbud mot handling som nevnt i § 9 e. Departementet underretter EFTAs overvåkningsorgan om de utpekte myndigheters og organisasjoners navn og formål, med sikte på oppføring på listen nevnt i § 9 f.

§ 12 første ledd første, annet og tredje punktum skal lyde:

Markedsrådet kan forby en handling som rådet finner er i strid med en bestemmelse gitt i eller i medhold av kapittel I eller § 9 c, når det finner at inngrep tilsies av hensyn til forbrukerne, eller, i forhold til § 1 annet ledd av hensyn til likestilling mellom kjønnene. Markedsrådet kan også forby part for Markedsrådet å bruke vilkår som nevnt i kapittel II eller som ikke oppfyller kravene i § 9 d, eller foreta handlinger som tilsikter slik bruk. Markedsrådet kan videre forby en handling som strider mot bestemmelser som nevnt i § 9 e første ledd, hvis handlingen er foretatt i næringsvirksomhet i Norge og handlingen skader forbrukernes kollektive interesse i en annen EØS-stat.

§ 13 første ledd første punktum skal lyde:

Forbrukerombudet skal, ut fra hensynet til forbrukerne, føre tilsyn med at det ikke skjer markedsmissbruk i strid med en bestemmelse gitt i eller i medhold av kapittel I eller § 9 c.

§ 13 annet ledd skal lyde:

Forbrukerombudet skal også føre tilsyn med, og gjennom forhandlinger med næringsdrivende eller deres organisasjoner bidra til, at vilkår som nevnt i kapittel II eller som ikke oppfyller kravene i § 9 d, ikke nyttes til skade for forbrukerne.

§ 13 tredje ledd skal lyde:

Forbrukerombudet kan på anmodning fra myndighet eller organisasjon som nevnt i § 9 f, med sikte på å verne forbrukernes kollektive interesser i en annen EØS-stat, behandle saker vedrørende handlinger som nevnt i § 9 e første ledd.

§ 13 sjettede ledd første punktum skal lyde:

Med samtykke av Markedsrådets formann kan Forbrukerombudet forelegge for Markedsrådet en sak av prinsipiell karakter knyttet til overtredelse av §§ 1-5 eller § 9 c, eller til overtredelse av forskrifter gitt i medhold av lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 3-1 tredje ledd.

§ 16 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder vedtak etter §§ 12 og 14 som retter seg mot overtredelse av bestemmelser i kapittel II a.

Nåværende første ledd annet, tredje og fjerde punktum blir første ledd tredje, fjerde og femte punktum.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. m.m.

I

I lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. gjøres følgende endringer:

§ 6 skal lyde:

Når staten dekker krav etter garantien, trer den inn i arbeidstakerens krav mot arbeidsgiveren og hans bo. Dette gjelder selv om vilkårene for utbetaling av lønns- og garantien ikke forelå. *Ved virksomhetsoverdragelse kan staten også rette regresskrav mot den nye arbeidsgiveren, jf. arbeidsmiljøloven § 73 B nr. 1.*

§ 7 skal lyde:

Arbeidstakere som tar arbeid for en arbeidsgiver som de vet eller burde vite er ute av stand til å dekke de løpende lønnsforpliktelse, kan nektes dekning. Dekning kan også nektes dersom arbeidstakerne vet eller burde vite at forutsetningen for et ansettelsesforhold eller ansettelsesvilkår eller endring i en arbeidsavtale er at krav helt eller delvis skal dekkes over statsgarantien.

Det samme gjelder dersom arbeidstakeren står i et slikt forhold til arbeidsgiveren at dekning av kravet over statsgarantien må anses som urimelig.

II

I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett gjøres følgende endringer:

§ 7-11 fjerde ledd fjerde punktum skal lyde:

Har arbeidstakeren ikke fått annet arbeid, kan dividende bare kreves dersom arbeidstakeren innen 14 dager har meldt seg hos arbeidsformidlingen som arbeids-søker, forutsatt at vedkommende har hatt mulighet til det. *Dividende kan ikke kreves dersom arbeidstakeren ikke tar imot tilbud om passende arbeid.*

§ 9-3 første ledd nr. 1 første og annet ledd skal lyde:

Etter de fordringer som er nevnt i § 9-2, skal følgende fordringer dekkes:

- 1) Fordring på lønn eller annet arbeidsvederlag i skyldnerens tjeneste, unntatt :
 - a) vederlag som tillitsmann når skyldneren er en sammenslutning eller en stiftelse,

- b) vederlag til arbeidstaker som har hatt eierandel i virksomheten på minst 20 prosent,
- c) vederlag til arbeidstaker som har vært daglig leder,
- d) vederlag til arbeidstaker som har vært styremedlem, unntatt arbeidstakernes valgte representanter.

Unntakene etter bokstavene *b-d* omfatter vederlag som er opptjent mens arbeidstakeren var i slik posisjon. *Vederlag etter bokstav b og d kan likevel gis fortrinnsrett dersom arbeidstakeren sannsynliggjør at han ikke har hatt vesentlig innflytelse over driften i virksomheten.*

§ 9-3 første ledd nr. 2 første ledd skal lyde:

- 2) Fordring på opptjent feriegodtgjøring for inntil 30 måneder som tilkommer arbeidstaker som ikke omfattes av nr 1 a-d.

III

- 1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
- 2. Loven gjelder bare for boer der begjæring om konkurs kommer inn til skifteretten etter lovens ikrafttredelse, for forsikringsselskaper og banker der vedtak om å sette institusjonen under offentlig administrasjon treffes etter dette tidspunkt, insolvente dødsboer der dødsfallet finner sted etter dette tidspunkt og insolvente selskaper der kjennelse om tvangsavvikling i medhold av aksjeloven § 16-15 og allmennaksjeloven § 16-15 er avsagt etter dette tidspunkt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endring i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (informasjon om ledige stillinger)

I

I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. skal ny § 55 G lyde:

Arbeidsgiver skal informere arbeidstakerne om ledige stillinger i virksomheten.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om fortrinnsrett og ventelønn for arbeidstakere ved Arbeidsforskningsinstituttet

§ 1 Formål

Formålet med denne loven er å gi overgangsbestemmelser for arbeidstakernes rettigheter i forbindelse med omdanning av forvaltningsorganet Arbeidsforskningsinstituttet til aksjeselskap.

§ 2 Lovens virkeområde

Denne loven gjelder for ansatte i forvaltningsorganet Arbeidsforskningsinstituttet som, ved omdanning av instituttet til aksjeselskap, går over til dette aksjeselskapet.

§ 3 Fortrinnsrett til ny stilling. Ventelønn

Tjenestemannsloven § 13 nr. 2 til nr. 6 om fortrinnsrett til annen statsstilling og rett til ventelønn skal gjelde for arbeidstakere som blir oppsagt av grunner som nevnt i tjenestemannsloven § 13 nr. 1 bokstavene a, b og c, og som var omfattet av disse bestemmelsene før overgangen. Eventuelle ventelønnskostnader skal dekkes av selskapet selv gjennom refusjonsplikt.

§ 4 Ikrafttredelse og opphør

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Loven opphører å gjelde tre år senere.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hans Kristian Hogsnes på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at riksmeglingsmannen kan påby en organisasjon å sende meglingsforslaget til uravstemning og at det bør være lovfestet fredsplikt i avstemningsperioden.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag slik at den enkelte bedriftsklubb selv gjennom uravstemning kan godta eller motsette seg arbeidsnedleggelse som er bestemt sentralt.»

Forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere nærmere om någjeldende ordning med plassoppsigelse som vilkår for iverksettelse av streik/lockout bør endres til et system med konfliktvarsel etter svensk mønster.»

Forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister m.m.

I

I lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister gjøres følgende endringer:

§ 10 nr. 1 og 2 skal lyde:

1. Arbeidsretten skal bestå av en formann, en nestformann og fem andre medlemmer.
2. Arbeidsrettens formann og nestformann er embetsmenn. De øvrige fem medlemmene og minst to varamedlemmer for hvert av rettens sju medlemmer oppnevnes av Kongen for tre år. Fire medlemmer med varamedlemmer oppnevnes etter innstilling som i § 11 bestemt.

§ 10 nr. 3 annet ledd skal lyde:

Arbeidsrettens formann og nestformann skal dessuten oppfylle de betingelser som er foreskrevet for høyesterettsdommere. Det tredje medlem som det ikke avgis innstilling om etter § 11, må ikke inneha sådan stilling eller sådant verv, at han kan betraktes som representant for noen av partene.

§ 27 a nr. 2 tredje ledd og ny nr. 3 skal lyde:

Riksmeglingsmannen kan la en kretsmeglingsmann eller en etter § 27, annet ledd, opnevnt meglingsmann foreta undersøkelser eller megling som foran nevnt. *Har en kretsmeglingsmann eller særskilt meglingsmann oppnevnt etter § 27 annet ledd ledet meglingen, skal han snarest mulig sende riksmeglingsmannen beretning om saken. Denne skal inneholde det endelige meglingsforslag, hvis sådant er fremsatt.*

3. *Vedtaket etter dette kapitlet truffet av riksmeglingsmannen eller annen meglingsmann oppnevnt etter loven her, kan ikke påklages.*

§ 29 nr. 2 femte ledd skal lyde:

Hvis det nedlegges forbud mot arbeidsstans i tvist hvor kommune, fylkeskommune eller sammenslutning av slike er part, jf. kommuneloven § 28, kan riksmeglingsmannen samtidig bestemme at de frister som følger av tjenestetvistloven § 14 tredje ledd og § 17 første og annet ledd skal gjelde for meglingen.

Nåværende § 29 nr. 2 femte ledd blir nytt sjettede ledd.

§ 29 ny nr. 3 skal lyde:

3. *Riksmeglingsmannen kan overlate til en annen meglingsmann oppnevnt etter § 27 første eller annet ledd å forby arbeidsstans etter reglene i nr. 2.*

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet

§ 35 nr. 6 til 9 og nye nr. 10 og 11 skal lyde:

6. *Dersom et meglingsforslag underkastes avstemning, skal meglingsmannen i samråd med partene sette frist for når avstemningsresultatet skal foreligge.*
7. *Partene skal gi meglingsmannen skriftlig melding om forslaget vedtas eller forkastes. Forkastes det, skal meldingen gi opplysning om antallet av stemmer for og imot forslaget og om antallet av stemmeberettigede.*
8. *Dersom meglingsforslaget forkastes og melding om arbeidsoppsigelse etter § 28 nr. 1 står ved lag, kan arbeidsoppsigelsen iverksettes med 4 dagers varsel mellom partene. Partene kan i tariffavtale avtale kortere frist.*
9. *Finner meglingsmannen at en konfliktsituasjon bør løses under ett for flere fag, kan meglingsmannen*

foreslå at meglingsforslag for disse fag skal regnes som en helhet, således at avgjørelsen av om forslagene er vedtatt, skal treffes på grunnlag av det samlede antall stemmer og stemmeberettigede i de fag som på denne måte er slått sammen. Før meglingsmannen foreslår samlet avstemning over meglingsforslag, skal meglingsmulighetene være uttømt. Et fag kan ikke tas med i en samlet avstemning hvis tariffpartene motsetter seg det.

10. Intet må offentliggjøres om avstemningsresultatene, før meglingsmannen har kunngjort hovedresultatet.
11. For avstemninger som gjelder sjøfolk i utenriks fart, kan reglene i nr. 4 og nr. 5 tillempes ved tariffavtale mellom partene eller, hvis sådan avtale ikke er opprettet, etter riksmeglingsmannens nærmere bestemmelse.

Presidenten: Til § 5 nr. 7 tredje punktum foreligger et forslag, nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, og det voteres først over forslaget. Presidenten regner med at Venstre støtter dette forslaget. – Det bekrefte-

Forslaget lyder:

«§ 35 nr. 7 tredje punktum skal lyde:

Dersom avstemningsresultatet ikke foreligger innen fristen, anses meglingsforslaget som vedtatt.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes med 43 mot 35 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.52.23)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til § 35 nr. 6 til 9 og nye nr. 10 og 11.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 36 nr. 1 blir § 36.

§ 36 nr. 2 oppheves.

§ 38 annet og tredje ledd og nytt fjerde ledd skal lyde:

Riksmeglingsmannen, så vel som den meglingsmannen som har behandlet saken, kan når som helst gjenoppta meglingen.

Er det gått en måned etter at meglingen ble sluttet, uten at tvisten i mellomtiden er løst, skal meglingsmannen gjenoppta kontakt med partene med henblikk på å få avsluttet konflikten. Er et meglingsforslag til behandling hos partene, skal meglingsmannen vente til behandlingen er avsluttet.

Om partenes plikt til å møte til megling gjelder reglene i § 21 nr. 1 og 2 tilsvarende.

II

I lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister skal § 2 lyde:

Rikslønnsnemnda skal ha en formann og åtte andre medlemmer.

Formannen og fire medlemmer, med personlige varamenn, blir oppnevnt av Kongen for tre år. Ett av medlemmene skal representere arbeiderinteresser, og ett arbeidsgiverinteresser. I tillegg utpeker partene i den enkelte tvist hver to medlemmer av nemnda, med unntak for saker etter tjenestetvistloven § 26 og § 26 a der partene i den enkelte tvist hver utpeker ett medlem av nemnda. Utpeker en part ikke sine medlemmer innen den frist som formannen har satt, blir medlemmene oppnevnt av vedkommende departement.

Ved avgjerd av nemnda stemmer ett medlem fra arbeidssiden og ett fra arbeidsgiversiden. Ett av medlemmene som er utpekt av partene i den enkelte tvist stemmer, med mindre han med samtykke av det faste medlem for vedkommende partsinteresser overfører sin stemmerett til denne. Partene skal ved utpekingen bestemme hvilke av medlemmene som skal stemme.

Med partenes samtykke kan formannen i Rikslønnsnemnda avgjøre at nemnda i en tvist blir satt med tre medlemmer og med ham selv eller ett av de andre faste medlemmer som ikke representerer partsinteresser, som formann. Partene i tvisten utpeker ett medlem hver.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

V o t e r i n g i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet

Forslaget fra Fremskrittspartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide for at man i FN starter arbeidet med en revisjon og fornying av flyktningkonvensjonen.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til lov:

A .
L o v
om endringer i utlendingsloven

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Utlending som søker om fornyelse av arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse *som kan fornyes*, kan få fortsatt opphold på samme vilkår inntil søknaden er avgjort og har rett til dette dersom utlendingen søker senest en måned før tillatelsen utløper.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 16 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift gi utfyllende regler om vilkårene for å anses som flyktning.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 11 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 13.54.05)

Videre var innstillet:

§ 21 annet ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet avgjør også om den som *gis innreisetillatelse* som overføringsflyktning, jfr. § 22, skal gis status som flyktning. *Når dette avgjøres etter innreise, skal direktoratet legge tilbørlig vekt på om søkeren hadde grunn til å regne med å bli behandlet som flyktning.*

Presidenten: Til annet punktum foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«§ 21 annet ledd annet punktum skal lyde:

Når dette avgjøres etter innreise, skal direktoratet i slike saker innvilge status som flyktning dersom søkeren hadde grunn til å regne med å bli behandlet som dette.»

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til § 21 første punktum bifaltes enstemmig.

2. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 21 annet punktum og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 62 mot 15 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 13.54.49)

Videre var innstillet:

§ 48 første ledd annet punktum skal lyde:

For utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen*, er det gitt særlige regler i kapittel 8.

Overskriften til kapittel 8 skal lyde:

Kapittel 8. Særlige regler for utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) og *Konvensjon om opprettelse av Det europeiske Frihandelsforbund (EFTA-konvensjonen)*

§ 50 første til tredje ledd skal lyde:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen*, kan uten tillatelse reise inn i riket og ta opphold eller arbeid her i inntil tre måneder, eller inntil seks måneder dersom utlendingen er arbeidssøkende. Opphold i annet nordisk land kommer ikke til fradrag ved beregning av oppholdstiden.

Utlending som nevnt i EFTA-konvensjonen vedlegg K, jf. Tillegg 1 artikkel 16 (b)(ii) kan uten tillatelse reise inn i riket og yte tjenester i inntil 90 arbeidsdager pr. kalenderår.

Utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen* og som tar opphold eller arbeid i riket utover tidsperiodene nevnt i første ledd, må ha oppholdstillatelse. *Utlending som nevnt i annet ledd som yter tjenester utover 90 arbeidsdager pr. kalenderår, må ha arbeidstillatelse etter bestemmelsene i kapittel 2.* Kongen kan ved forskrift fastsette unntak fra kravet om oppholdstillatelse og gi regler om plikt til å gi melding til myndighetene.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 51 første ledd skal lyde:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen med unntak av utlending som nevnt i § 50 annet ledd*, har etter søknad rett til oppholdstillatelse dersom reisedokumentet søkeren er innreist på legges frem, og det dokumenteres at søkeren

- a) er arbeidstaker som er omfattet av lov 27. november 1992 nr. 112 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalens vedlegg V punkt 2 (rådsforordning (EØF) nr. 1612/68) om fri bevegelighet for arbeidstakere m.v. innenfor EØS,
- b) skal drive ervervsvirksomhet eller skal være yter eller mottaker av tjenester i riket,
- c) oppbeholder tilstrekkelige faste periodiske ytelser eller har tilstrekkelige egne midler, og søkeren omfattes

av en sykeforsikring som dekker alle risikoer under oppholdet i Norge, eller

- d) er utdanningsøkende og opptatt ved en godkjent utdanningsinstitusjon. Det er et vilkår at formålet med oppholdet hovedsakelig er å gjennomføre en yrkesrettet utdanning, at søkerens underhold er sikret og at søkeren avgir en erklæring om det, og at søkeren er omfattet av en sykeforsikring som dekker alle risikoer under oppholdet i Norge.

§ 57 første ledd første punktum skal lyde:

Ved innreise eller innen sju dager etter innreise i riket kan det treffes vedtak om å bortvise utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen*,

§ 57 tredje ledd skal lyde:

Dersom sak om bortvisning etter første ledd ikke er reist innen sju dager, kan utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen* og som ikke har oppholdstillatelse, bortvises etter vedtak av Utlendingsdirektoratet etter reglene i første ledd bokstav b, c eller d. Kongen kan ved forskrift legge vedtaksmyndighet til politimesteren eller den politimesteren bemyndiger.

§ 58 første ledd skal lyde:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen*, kan utvises når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det.

§ 58 tredje ledd skal lyde:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen *eller EFTA-konvensjonen*, kan også utvises når utlendingen ikke fyller vilkårene for opphold etter §§ 51 til 53.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven trer i kraft til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen om å klargjøre praksisen i bosettingssaker ved forskrift som presiserer hva som kan regnes som rimelighetsgrunner.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

S a k n r . 7

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.55.
